

ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΟΣΛΟ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ¹

Την 1η Μαρτίου, 2015, μια ομάδα ειδημόνων στους τομείς του διεθνούς δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του περιβαλλοντικού δικαίου, καθώς και άλλων κλάδων δικαίου, υιοθέτησαν τις Αρχές του Όσλο αναφορικά με τις Υποχρεώσεις για την Καταπολέμηση της Κλιματικής Αλλαγής.

Οι ειδήμονες αυτοί δραστηριοποιούνται σε εθνικά και διεθνή δικαστήρια, πανεπιστήμια και οργανισμούς σε κάθε περιοχή του κόσμου.

Βασισμένοι σε εκτεταμένη νομική έρευνα και πολυετείς συζητήσεις, που κορυφώθηκαν σε μια συνάντηση που διεξήχθη το 2014 στο Όσλο της Νορβηγίας, οι κάτωθι υπογράφωντες ειδήμονες υιοθέτησαν τις ακόλουθες αρχές:

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η κλιματική αλλαγή απειλεί την ευημερία της Γης. Οι απειλές είναι σοβαρές και επικείμενες. Πράγματι, η κλιματική αλλαγή έχει ήδη αρχίσει να βλάπτει τις ανθρώπινες κοινότητες και το περιβάλλον. Ως μια ομάδα νομικών ειδημόνων ευαισθητοποιημένων απέναντι στη κλιματική αλλαγή και τις καταστροφικές συνέπειές της για τον πλανήτη και τη ζωή, συνενωθήκαμε για να προσδιορίσουμε και να διατυπώσουμε ένα σύνολο Αρχών που περιλαμβάνουν τις απαραίτητες υποχρεώσεις που έχουν τα Κράτη και οι επιχειρήσεις, για να αποφευχθεί η υπερθέρμανση του πλανήτη, η οποία βρίσκεται σε κρίσιμα επίπεδα.

Οι Αρχές αυτές, οι οποίες επιδιώκουν να υπερκεράσουν την εν γένει ασάφεια που χαρακτηρίζει προσπάθειες του παρελθόντος που είχαν ως σκοπό να ορίσουν το εύρος των νομικών υποχρεώσεων αναφορικά με την κλιματική αλλαγή, εκφράζουν

- 1) τόσο τις υφιστάμενες υποχρεώσεις που βαρύνουν όλα τα Κράτη και τις επιχειρήσεις σχετικά με την προάσπιση και την προστασία του κλίματος της Γης, και κατά συνέπεια της βιόσφαιρας
- 2) όσο και τα βασικά μέσα για την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων.

Η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις αυτές είναι αναγκαία και επείγουσα, εάν πρόκειται να αποφύγουμε μια πρωτοφανή καταστροφή. Οι υποχρεώσεις που προβλέπονται σε αυτό το κείμενο αντλούνται από ένα εύρος θεμελιωδών αρχών, καθώς και από ευρύ φάσμα παγιωμένου δικαίου.

Η βιόσφαιρα, όλες οι μορφές ζωής που την απαρτίζουν και οι οικολογικές διεργασίες που συντηρούν όλους τους έμβιους οργανισμούς, αποτελούν τμήμα της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Ο άνθρωπος, εξαιτίας της μοναδικής του φύσης και των ικανοτήτων του, έχει το ουσιαδές καθήκον, ως θεματοφύλακας και εμπιστευματοδόχος της Γης, να διαφυλάττει, να προστατεύει και να διατηρεί τη βιόσφαιρα και την ποικιλομορφία της ζωής που την απαρτίζει.

¹ Οι Αρχές αυτές δημοσιεύτηκαν σε ένα συμπόσιο στο King's College του Λονδίνου στις 30 Μαρτίου του 2015, και στη συνέχεια επεξεργάστηκαν για να γίνουν ορισμένες μικρές και επίσημες διορθώσεις.

Η αποφυγή μιας σοβαρής παγκόσμιας καταστροφής αποτελεί ηθική και νομική επιταγή. Στο μέτρο που η ανθρώπινη δραστηριότητα θέτει σε κίνδυνο τη βιόσφαιρα, ιδιαίτερα μέσω των επιπτώσεων που επιφέρει στο παγκόσμιο κλίμα, όλα τα Κράτη και οι επιχειρήσεις έχουν ένα άμεσο ηθικό και νομικό καθήκον να αποτρέψουν τις επιβλαβείς συνέπειες της κλιματικής αλλαγής. Μολονότι όλοι οι άνθρωποι, είτε σε ατομικό επίπεδο, είτε μέσω των διαφόρων συλλόγων που σχηματίζουν, μοιράζονται το ηθικό καθήκον να αποτρέψουν την κλιματική αλλαγή, η νομική ευθύνη εναπόκειται πρωτίστως στα Κράτη και στις επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με την αντίληψη της συντριπτικής πλειοψηφίας εξεχόντων επιστημόνων και άλλων ειδημόνων, η κλιματική αλλαγή εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τις τωρινές και τις μελλοντικές γενιές της ανθρωπότητας, για τα υπόλοιπα έμβια είδη, καθώς και για την βιόσφαιρα. Ακόμη, η κλιματική αλλαγή θέτει σε κίνδυνο τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, την κοινωνική και οικονομική πρόοδο, καθώς και την ισότητα και τη δικαιοσύνη μεταξύ των ανθρώπων και μεταξύ των Κρατών. Κοινότητες, αλλά και τμήματα του πληθυσμού που ήδη διαβιούν κάτω από εξαιρετικά ευάλωτες συνθήκες, θα υποστούν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε δριμύτατο βαθμό.

Σε διεθνές επίπεδο, η κρατούσα επιστημονική άποψη αναγνωρίζει πως μια αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας της επιφάνειας του εδάφους της Γης κατά δύο βαθμούς Κελσίου συγκριτικά με τα επίπεδα της προ-βιομηχανικής εποχής, θα επιφέρει έντονες, δυσμενείς και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στο ανθρώπινο είδος, καθώς και στα υπόλοιπα έμβια είδη της Γης. Η ακόμη μεγαλύτερη αύξηση, προς την οποία οδεύει η θερμοκρασία κατά τη δεδομένη στιγμή, θα προξενούσε σαφώς σημαντικότερα πλήγματα. Η ανθρώπινη δραστηριότητα ήδη προκαλεί σοβαρές, και πιθανόν καταστροφικές, αλλαγές στο κλίμα. Είναι ευρέως αντιληπτό πως ο ρυθμός της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής αποτελεί ένα σημείο καμπής για την ανθρωπότητα, το οποίο απαιτεί επείγουσα δράση για να αποφευχθεί η καταστροφή. Καίτοι μια μικρή μειοψηφία ασκεί κριτική σε αυτήν την κοινή αντίληψη, η βαρύτητα της κρατούσας επιστημονικής άποψης επιβάλλει την ανάληψη δράσης, όπως ορίζουν αυτές οι Αρχές.

Όλες οι αρχές, οι νόμοι, οι πολιτικές και οι πρακτικές, είτε είναι σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο, που ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον και, ειδικότερα, το παγκόσμιο κλίμα, πρέπει να στηρίζονται σε επιστημονικά στοιχεία. Καθώς τα στοιχεία αυτά εξελίσσονται και βελτιώνονται διαρκώς, οι νομοθέτες, οι φορείς χάραξης πολιτικής και τα δικαστήρια έχουν καθήκον να ενημερώνονται και να βασίζονται στις ενέργειές τους – καλή τη πίστει και σεβόμενοι τη δικαιοσύνη και την ισότητα – στις κρατούσες επιστημονικές γνώσεις και απόψεις. Εάν είναι αναγκαίο, και με σκοπό την τήρηση της Αρχής της Προφύλαξης (Αρχή 1 παρακάτω), οι προαναφερόμενοι φορείς λήψης αποφάσεων οφείλουν να λάβουν υπόψη, αλλά και να λάβουν μέτρα ώστε να αποφύγουν, οποιοδήποτε αξιόπιστο και ρεαλιστικό δυσμενέστερο σενάριο, το οποίο γίνεται αποδεκτό από ένα σημαντικό αριθμό διακεκριμένων ειδημόνων στο τομέα της κλιματικής αλλαγής.

Από το διεθνές δίκαιο απορρέουν υποχρεώσεις συλλογικής δράσης που αποσκοπούν στην προστασία και στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων και αναφορικά με την κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της στην ικανότητα των ανθρώπων να ασκήσουν τα δικαιώματά αυτά. Ανάμεσα στα απειλούμενα ανθρώπινα δικαιώματα συμπεριλαμβάνονται, ενδεικτικά, το δικαίωμα στη ζωή, τα δικαιώματα

στην υγεία, στο νερό, στο φαγητό, στο καθαρό περιβάλλον, και άλλα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα, καθώς και τα δικαιώματα των παιδιών, των γυναικών, των μειονοτήτων και των αυτοχθόνων πληθυσμών.

Το διεθνές δίκαιο αναγνωρίζει πως κάθε Κράτος είναι νομικά υπεύθυνο για τα επιβλαβή διασυνοριακά αποτελέσματα που επιφέρει σε άλλα Κράτη η ανθρώπινη δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα στο έδαφός του.

Ο σοβαρός και καθολικός χαρακτήρας της απειλής της κλιματικής αλλαγής για τη Γη, επιβεβαιώνει τη βασική αρχή της ανθρώπινης αλληλεγγύης και απαιτεί από όλα τα Κράτη και τα άτομα να ενεργούν, αναφορικά με τις αποφάσεις που επηρεάζουν το κλίμα, με αίσθηση του επείγοντος και με σεβασμό στη δικαιοσύνη και την ισότητα και να διαπραγματεύονται καλή τη πίστει ώστε να πετύχουν συμφωνίες, οι οποίες, από κοινού, θα απέτρεπαν την κρίσιμη αύξηση των δύο βαθμών Κελσίου στην παγκόσμια θερμοκρασία.

Εάν οι παγκόσμιες εκπομπές που συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή συνεχίσουν να αυξάνονται, ή εάν οι απαιτούμενες μειώσεις, όπως καθορίζονται από τις Αρχές αυτές, δεν αποτρέψουν την αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2 βαθμούς Κελσίου, τα Κράτη και οι επιχειρήσεις πρέπει να περιορίσουν τις εκπομπές τους περαιτέρω.

Αυτές οι Αρχές ορίζουν τις νομικές υποχρεώσεις των Κρατών και των επιχειρήσεων σχετικά με τη λήψη επείγουσών και απαραίτητων μέτρων προκειμένου να αποτραπεί η κλιματική αλλαγή και οι καταστροφικές της συνέπειες. Δεν προβλέπουν όλες τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί η ανθρωπότητα για να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που θέτει η κλιματική αλλαγή για την ανθρώπινη ζωή και τη βιόσφαιρα. Επιπλέον πρωτοβουλίες καθοριστικής σημασίας αποτελούν:

- ενέργειες από διεθνείς, εθνικούς και τοπικούς φορείς, με σκοπό την προσαρμογή στις αναπότρεπτες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, με τρόπους που να ελαχιστοποιούν τη βλάβη στην ανθρώπινη και σε άλλες μορφές ζωής καθώς και στην άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- διαφάνεια στην συμπεριφορά όλων των φορέων που έχουν την ευθύνη να εφαρμόσουν τις Αρχές αυτές
- ευρείες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες που θα διασφαλίζουν πως η ανθρωπότητα εν γένει, και όλα τα άτομα που λαμβάνουν σχετικές αποφάσεις, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών και δικαστικών αποφάσεων, αντιλαμβάνονται την επιτακτική ανάγκη να αναληφθεί δράση για να αποτραπεί η κλιματική αλλαγή και
- εγγυήσεις για τη δημόσια πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις κλιματικές επιπτώσεις των πολιτικών, των προγραμμάτων και των πρακτικών, για τη συμμετοχή του κοινού σε σχετικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων και για την εγκαθίδρυση θεσμικών οργάνων κατάλληλων να συντονίζουν και να εφαρμόζουν τις προσπάθειες να μετριαστεί η κλιματική αλλαγή.

Καμία μεμονωμένη πηγή δικαίου δεν απαιτεί από τα Κράτη και τις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τις Αρχές αυτές. Ωστόσο, ένα δίκτυο αλληλοκαλυπτόμενων πηγών προβλέπει υποχρεώσεις, σύμφωνα με τις οποίες τα Κράτη και οι επιχειρήσεις οφείλουν να ανταποκριθούν επειγόντως και αποτελεσματικά στην κλιματική αλλαγή με τρόπο που να εγγυάται το σεβασμό, την προστασία και την ικανοποίηση της

αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του περιβαλλοντικού δικαίου και του δικαίου της αδικοπραξίας.

Σύμφωνα με πάγιες αρχές του διεθνούς δικαίου, τα Κράτη απολαμβάνουν ένα βαθμό διακριτικής ευχέρειας αναφορικά με τα μέσα που επιλέγουν για την συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις που καθορίζονται από τις Αρχές αυτές.

1. Η Αρχή της Προφύλαξης: Σύμφωνα με ξεκάθαρα και πειστικά στοιχεία, οι εκπομπές αερίου του θερμοκηπίου (ΑΘΚ) που παράγονται λόγω της ανθρώπινης δραστηριότητας επιφέρουν σημαντικές αλλαγές στο κλίμα. Οι αλλαγές αυτές ενέχουν κινδύνους για την πρόκληση μη αναστρέψιμης βλάβης στην ανθρωπότητα, τόσο για τις τωρινές όσο και για τις μελλοντικές γενιές, στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων άλλων ζωντανών οργανισμών και του φυσικού ενδιαιτήματος στο σύνολό του, καθώς και στη παγκόσμια οικονομία.

α. Σύμφωνα με την Αρχή της Προφύλαξης:

- 1) Οι εκπομπές ΑΘΚ πρέπει να περιοριστούν στον βαθμό και στον ρυθμό που είναι απαραίτητος, ώστε να προστατεύσουν από τις απειλές που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή και που μπορούν ακόμη να αποφευχθούν, και
- 2) το επίπεδο των μειώσεων των εκπομπών ΑΘΚ που απαιτείται για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, πρέπει να βασίζεται σε ένα αξιόπιστο και ρεαλιστικό δυσμενέστερο σενάριο, το οποίο να γίνεται αποδεκτό από ένα σημαντικό αριθμό διακεκριμένων ειδημόνων στο τομέα της κλιματικής αλλαγής.

β. Τα μέτρα τα οποία επιβάλλονται από την Αρχή της Προφύλαξης πρέπει να υιοθετηθούν δίχως να υπολογίζεται το κόστος, εκτός και αν το κόστος αυτό βρίσκεται σε απόλυτη δυσαναλογία σε σύγκριση με τη μείωση των εκπομπών που θα επιφέρει η εν λόγω δαπάνη.

I. ΟΡΙΣΜΟΙ

2. Λιγότερο Ανπτυγμένες Χώρες: Χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως λιγότερο ανεπτυγμένες, όπως καθορίζονται και κατατάσσονται από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Αναπτυξιακή Πολιτική.

3. Επιτρεπτό όριο εκπομπών ΑΘΚ: Το ανώτατο όριο του συνόλου των παγκοσμίων εκπομπών ΑΘΚ κατά κεφαλή σε ένα δεδομένο έτος, υπολογισμένο σε παγκόσμια κλίμακα, ώστε, βάσει της Αρχής 1.α., να βρίσκεται σε συμφωνία με ένα σχέδιο σταθερής μείωσης των εκπομπών, για να διασφαλιστεί πως η συνολική αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας της επιφάνειας της γης που έχει προκληθεί από τις εκπομπές ΑΘΚ, δε θα ξεπεράσει ποτέ τις θερμοκρασίες της προ-βιομηχανικής εποχής κατά περισσότερο από 2 βαθμούς Κελσίου.

4. Χώρα που βρίσκεται πάνω -ή κάτω- από το επιτρεπόμενο όριο: Μια χώρα η οποία, σε ένα δεδομένο έτος, έχει εκπομπές ΑΘΚ κατά κεφαλή που, αντίστοιχα, ξεπερνούν ή είναι κατώτερες από επιτρεπόμενο ετήσιο όριο.

5. **Μείωση του ΑΘΚ:** Για τους σκοπούς αυτών των Αρχών και των Υποχρεώσεων, η μείωση των εκπομπών του ΑΘΚ συμπεριλαμβάνει τη μείωση του ΑΘΚ που βρίσκεται ήδη στην ατμόσφαιρα καθώς και τη μείωση των εκπομπών του ΑΘΚ.

II. ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

A. Υποχρεώσεις Κρατών και Επιχειρήσεων

6. Τα Κράτη και οι επιχειρήσεις πρέπει να λάβουν μέτρα, βάσει της Αρχής 1, για να διασφαλίσουν πως η αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας της επιφάνειας της γης δε θα ξεπεράσει τους 2 βαθμούς Κελσίου, συγκριτικά με τη θερμοκρασία της προ-βιομηχανικής εποχής.

- α. Η έκταση των νομικών μέτρων που απαιτούνται πρέπει να καθορίζεται σε συνάρτηση με την Αρχή της Πρόληψης, όπως αυτή ορίζεται στην Αρχή 1.
- β. Το επιτρεπτό όριο των εκπομπών ΑΘΚ που μπορεί να παράγει ένα Κράτος ή μια επιχείρηση κατά τη διάρκεια ενός δεδομένου έτους πρέπει να καθορίζεται με βάση την Αρχή 1.

7. Όλα τα Κράτη και οι επιχειρήσεις πρέπει να περιορίσουν τις εκπομπές τους σε ΑΘΚ στο βαθμό που δύνανται να επιτύχουν τέτοια μείωση χωρίς επιπρόσθετο κόστος. Τα σχετικά μέτρα περιλαμβάνουν την απενεργοποίηση των εξοπλισμών που καταναλώνουν ενέργεια όταν αυτοί δε χρησιμοποιούνται· την εξάλειψη της υπερβολικής κατανάλωσης ενέργειας όπου αυτό είναι δυνατό, συμπεριλαμβανομένης της θέρμανσης, της ψύξης και του φωτισμού· την προώθηση, στη μέγιστη δυνατή έκταση, μέτρων που θα μειώσουν την ανάγκη κατανάλωσης ενέργειας, όπως είναι η βελτιωμένη μόνωση των κτιρίων και η βελτιωμένη αποδοτικότητα στις συσκευές που καταναλώνουν ενέργεια· την εξάλειψη των ευρέων επιδοτήσεων σε ορυκτά καύσιμα, συμπεριλαμβανομένων των φοροαπαλλαγών για ορισμένες βιομηχανίες, όπως οι εναέριες μεταφορές.

8. Τα Κράτη και οι επιχειρήσεις πρέπει να απέχουν από την έναρξη νέων δραστηριοτήτων που προκαλούν υπερβολικές εκπομπές ΑΘΚ, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, της ανέγερσης ή της επέκτασης μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα, δίχως να λαμβάνονται αντισταθμιστικά μέτρα, εκτός και αν μπορεί να αποδειχθεί ότι οι σχετικές δραστηριότητες είναι απαραίτητες με βάση τις κρατούσες συνθήκες, όπως ενδέχεται να συμβαίνει, ιδίως, στην περίπτωση των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών. Εάν αποδειχθεί πως οι νέες αυτές δραστηριότητες είναι απαραίτητες, μια λιγότερο ανεπτυγμένη χώρα είναι υποχρεωμένη να επιλέξει δραστηριότητες που εκπέμπουν λιγότερο ΑΘΚ μόνο εάν, και στο μέτρο που οι ανεπτυγμένες χώρες ή άλλοι φορείς παράσχουν στην εν λόγω λιγότερο ανεπτυγμένη χώρα τα επιπρόσθετα μέσα για να τηρήσει την υποχρέωση αυτή.

9. Οι αναπτυγμένες και οι αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και οι επιχειρήσεις, πρέπει να λάβουν υφιστάμενα δαπανηρά μέτρα μείωσης του ΑΘΚ, εάν οι δαπάνες αυτές θα αντισταθμιστούν μέσω μελλοντικών εξοικονομήσεων ή οικονομικών κερδών. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και οι τοπικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις χώρες αυτές έχουν την ίδια υποχρέωση, στο μέτρο όπου άλλοι φορείς παρέχουν

τα οικονομικά και τεχνικά μέσα που απαιτούνται χωρίς να επιβάλουν επιπλέον κόστος, πέραν του ελάχιστου, στις εν λόγω λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες ή επιχειρήσεις.

10. Κάθε οντότητα, στην οποία επιβάλλεται μια υποχρέωση με βάση τις Αρχές αυτές, έχει την ευχέρεια να επιλέξει τα μέτρα που θα χρησιμοποιήσει για να συμμορφωθεί με την υποχρέωση αυτή, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα που θα επιλέξει, στο σύνολό τους, επιτυγχάνουν το νομικά επιθυμητό αποτέλεσμα, όπως αυτό περιγράφεται στις Αρχές.

11. Καμία χώρα ή επιχείρηση δεν απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές τις Αρχές, ακόμα και αν η συμβολή της στις συνολικές εκπομπές ΑΘΚ είναι μικρή.

12. Τα Κράτη και οι επιχειρήσεις πρέπει να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που ορίζονται σε αυτές τις Αρχές, ακόμη και αν το σχετικό εθνικό δίκαιο ή διεθνείς συμφωνίες, είτε υπάρχουσες είτε μεταγενέστερες, θέτουν χαμηλότερα όρια, και άρα θα συντελούσαν σε μικρότερη μείωση των εκπομπών ΑΘΚ συγκριτικά με την απαιτούμενη από τις Αρχές αυτές.

B. Υποχρεώσεις των Κρατών

13. Κάθε χώρα, η οποία βρίσκεται πάνω από το επιτρεπόμενο όριο, οφείλει να μειώσει τις εκπομπές ΑΘΚ στα πλαίσια της δικαιοδοσίας της ή να τις περιορίσει εντός του επιτρεπόμενου ορίου σε όσο πιο σύντομο χρονικό διάστημα είναι αυτό δυνατό. Η υποχρέωση αυτή δεν αναιρεί με κανένα τρόπο τις υποχρεώσεις των Αρχών 7, 8 και 9.

14. Οι υποχρεώσεις των Κρατών είναι κοινές αλλά διαφοροποιημένες.

15. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες δεν έχουν νομική υποχρέωση να μειώσουν τις εκπομπές ΑΘΚ ίδια δαπάνη. Υπόκεινται μόνο στα καθήκοντα που ορίζουν οι Αρχές 7, 8 και 9.

16. Μια χώρα, της οποίας οι εκπομπές ΑΘΚ βρίσκονται κοντά στο επιτρεπόμενο όριο, δεν είναι υποχρεωμένη να μειώσει τις εκπομπές της στο επίπεδο του επιτρεπόμενου ορίου, εάν και στο μέτρο που αυτό θα δημιουργούσε δυσανάλογη δυσκολία, λαμβάνοντας υπόψη, ειδικότερα, το ιστορικό της χώρας όσον αφορά τις εκπομπές ΑΘΚ, τις ικανότητες της από πλευράς πλούτου, τις ανάγκες της, την εξάρτησή της από ορυκτά καύσιμα, και την πρόσβασή της σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

17. Καθώς το επιτρεπόμενο όριο των εκπομπών ΑΘΚ θα μειωθεί με την πάροδο του χρόνου, μια χώρα που βρίσκεται κάτω από το επιτρεπόμενο όριο και παράγει εκπομπές κοντά στο επιτρεπόμενο όριο, θα πρέπει να αποφεύγει την αύξηση του επιπέδου των εκπομπών ΑΘΚ, εκτός και αν αυτό θα δημιουργούσε δυσανάλογες δυσκολίες.

18. Εάν και στο βαθμό που μια χώρα που βρίσκεται πάνω από το επιτρεπόμενο όριο έχει λάβει όλα τα μέτρα που ευλόγως έχει στη διάθεσή της και εντούτοις έχει

αποτύχει να τηρήσει τις υποχρεώσεις που ορίζονται από την Αρχή 13, η εν λόγω χώρα πρέπει να παράσχει τα οικονομικά ή τεχνικά μέσα σε χώρες που βρίσκονται κάτω από το επιτρεπόμενο όριο ώστε να επιτευχθεί η μείωση των εκπομπών ΑΘΚ που η βρισκόμενη πάνω από το επιτρεπόμενο όριο υπεύθυνα χώρα δεν έχει κατορθώσει να επιτύχει. Η χώρα η οποία δέχεται τα μέσα αυτά, πρέπει να τα χρησιμοποιήσει για το σκοπό της μείωσης των εκπομπών ΑΘΚ. Και οι δύο χώρες έχουν κοινή ευθύνη να διασφαλίσουν πως η υποστήριξη που παρέχεται, είτε οικονομική είτε τεχνική, δεν χρησιμοποιείται για άλλους σκοπούς, μολονότι η εν λόγω υποστήριξη μπορεί να προσφέρει πλεονεκτήματα, πέραν της μείωσης του ΑΘΚ. Επί του αιτήματος ενός Κράτους που έχει παράσχει τεχνική ή οικονομική υποστήριξη σε ένα άλλο Κράτος με σκοπό το τελευταίο να επιτύχει μείωση του ΑΘΚ, το λαμβάνον Κράτος πρέπει να παράσχει τις πληροφορίες που θα επιτρέψουν στο Κράτος που το στηρίζει να προσδιορίσει εάν η στήριξη χρησιμοποιήθηκε για την επίτευξη του σκοπού για τον οποίο προοριζόταν. Μειώσεις που υλοποιήθηκαν μέσω της εν λόγω οικονομικής ή τεχνικής υποστήριξης θα λογίζονται ως μειώσεις του Κράτους που διέθεσε την υποστήριξη και όχι ως μειώσεις του Κράτους που έλαβε την υποστήριξη.

19. Η παγκόσμια μείωση των εκπομπών ΑΘΚ που απαιτείται για να διασφαλιστεί πως η συνολική αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας της επιφάνειας της γης δε θα ξεπεράσει ποτέ τις θερμοκρασίες της προ-βιομηχανικής εποχής κατά περισσότερο από 2 βαθμούς Κελσίου, σύμφωνα με εκτιμήσεις βασισμένες στην Αρχή της Πρόληψης, ενδέχεται να είναι αδύνατο να επιτευχθεί δίχως επιπρόσθετες μειώσεις από χώρες που βρίσκονται πάνω από το επιτρεπόμενο όριο.

- α. Σε αυτή την περίπτωση, αυτές οι χώρες πρέπει, στο μέτρο που είναι ευλόγως δυνατό, να μειώσουν τις εκπομπές τους αρκετά ώστε να διασφαλιστεί πως η συνολική αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας της επιφάνειας της γης δε θα ξεπεράσει τα προαναφερθέντα επίπεδα.
- β. Εάν τέτοιες συμπληρωματικές συμβολές δεν επαρκούν για να εκπληρωθεί η υποχρέωση που επιτάσσει να διασφαλιστεί πως η συνολική αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας της επιφάνειας της γης δε θα ξεπεράσει ποτέ τις θερμοκρασίες της προ-βιομηχανικής εποχής κατά περισσότερο από 2 βαθμούς Κελσίου, όπως ορίζει η Αρχή 6, τα Κράτη τα οποία βρίσκονται κάτω από το επιτρεπόμενο όριο πρέπει να μειώσουν τις εκπομπές τους στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα αυτό. Με εξαίρεση τις ανεπτυγμένες χώρες, η υποχρέωση αυτή ισχύει μόνο και στο μέτρο που μια ανεπτυγμένη χώρα που βρίσκεται πάνω από το επιτρεπόμενο όριο ή άλλοι φορείς παράσχουν στη σχετική χώρα τα μέσα για να τηρήσει την υποχρέωση αυτή.

20. Τα Κράτη πρέπει να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια που θα επιφέρει τις νόμιμες και κατάλληλες εμπορικές συνέπειες για τα Κράτη που δε συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τις Αρχές αυτές.

21. Τα Κράτη πρέπει να αποφεύγουν τη χορήγηση επιδοτήσεων, ενίσχυσης, πιστώσεων, επιχορηγήσεων, εγγυήσεων ή ασφάλισης για την δημιουργία σημαντικών νέων εγκαταστάσεων ή για την ευρεία διεύρυνση υφιστάμενων εγκαταστάσεων που θα οδηγήσει στην εκπομπή περιττά υψηλών ή, δεδομένων των συνθηκών, μη βιώσιμων ποσοτήτων ΑΘΚ, είτε εντός, είτε εκτός της επικράτειάς τους. Στην περίπτωση μιας λιγότερο ανεπτυγμένης χώρας, δύναται να

υπάρξει μια εξαίρεση, εάν η επιλογή πιο αποδοτικών εγκαταστάσεων θα ήταν υπερβολικά επαχθής για τη χώρα αυτή.

22. Ένα Κράτος το οποίο αποτυγχάνει ή ενδέχεται να μη μπορέσει να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του πρέπει, με την επιφύλαξη των πιθανών συνεπειών λόγω μιας τέτοιας αποτυχίας ή επικείμενης αποτυχίας, να κινήσει ή να στηρίξει έρευνα η οποία θα αποσκοπεί στον προσδιορισμό και στην ανάπτυξη μέσων που θα μειώσουν τις εκπομπές ΑΘΚ.

23. Ούτε το υψηλό κόστος, αλλά ούτε η έλλειψη των οικονομικών μέσων μπορούν, μεμονωμένα, να δικαιολογήσουν την αδυναμία ενός Κράτους να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του αναφορικά με τη μείωση του ΑΘΚ ή να αποτελέσουν άμυνα ενάντια σε νομικές κυρώσεις που ενδέχεται να επιβληθούν ως αποτέλεσμα αυτής της αδυναμίας συμμόρφωσης. Για την αποφυγή τέτοιων κυρώσεων, ένα Κράτος πρέπει να αποδείξει την ύπαρξη υπερβολικής δυσχέρειας ή εξαιρετικών συνθηκών, πέρα από τη σφαίρα ελέγχου του Κράτους, που έχουν εμποδίσει την τήρηση των υποχρεώσεών του.

24. Τα Κράτη πρέπει να ρυθμίσουν τις εκπομπές ΑΘΚ στην επικράτειά τους ή τις εκπομπές υπό τον έλεγχό τους, ώστε να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τις Αρχές αυτές.

Γ. Διαδικαστικές Υποχρεώσεις των Κρατών

25. Τα Κράτη πρέπει να αποδέχονται τη δικαιοδοσία των ανεξάρτητων δικαστηρίων στα οποία μπορεί να προσβληθεί, και να εκδοθεί απόφαση, σχετικά με τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που ορίζονται στις Αρχές.

α. Τα Κράτη πρέπει να συμμετέχουν σε αυτές τις δικαστικές διαδικασίες καλή τη πίστει και να διασφαλίζουν πως είναι δίκαιες και αποτελεσματικές.

β. Εν όψει τέτοιων δικαστικών διαδικασιών, τα Κράτη των οποίων η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους έχει προσβληθεί, οφείλουν να καταστήσουν πλήρως γνωστούς τους τρόπους συμμόρφωσης, ώστε να μπορέσει το δικαστήριο να καθορίσει εάν το Κράτος έχει συμμορφωθεί με τις σχετικές υποχρεώσεις και, εάν διαπιστώσει πως το Κράτος δεν έχει συμμορφωθεί, να καθορίσει την έκταση και το είδος της αποτυχίας συμμόρφωσης.

26. Κάθε Κράτος πρέπει να καταστήσει διαθέσιμες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες, ώστε να μπορέσουν τα άτομα στην επικράτειά του να αξιολογήσουν τους κινδύνους που θέτει η κλιματική αλλαγή για τη ζωή και την υγεία τους.

Δ. Υποχρεώσεις των Επιχειρήσεων

27. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αξιολογήσουν τις εγκαταστάσεις τους και την ιδιοκτησία τους με σκοπό να εκτιμήσουν: το βαθμό στον οποίο είναι ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή, τις οικονομικές επιπτώσεις που η μελλοντική κλιματική αλλαγή θα επιφέρει στις επιχειρήσεις και

τις προσπάθειες των επιχειρήσεων να αυξήσουν την αντοχή τους στη μελλοντική κλιματική αλλαγή.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να δημοσιοποιήσουν τις πληροφορίες αυτές και να διασφαλίσουν, ειδικότερα, ότι είναι διαθέσιμες σε αυτούς που θίγονται ή ενδέχεται να θιγούν από τις δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτών, των πελατών και των ρυθμιστικών αρχών των αγορών κινητών αξιών.

28. Μια επιχείρηση, τις οποίας η δραστηριότητα συμπεριλαμβάνει την παραγωγή ορυκτών καυσίμων πρέπει να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των περιορισμών που επιβάλλονται στη μελλοντική εξόρυξη ή τη χρήση ορυκτών καυσίμων, σύμφωνα με τον «προϋπολογισμού του άνθρακα» που έχει διατυπωθεί από τη Διακυβερνητική Ομάδα για την Κλιματική Αλλαγή και άλλους, στην οικονομική της κατάσταση. Η επιχείρηση πρέπει να δημοσιοποιήσει τις πληροφορίες αυτές στους επενδυτές, στις ρυθμιστικές αρχές των αγορών κινητών αξιών και στο κοινό.

29. Προτού δεσμευτούν σε σχεδιασμούς για τη δημιουργία νέων μεγάλων εγκαταστάσεων, οι επιχειρήσεις πρέπει να διεξαγάγουν μελέτες για τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις. Μια τέτοια μελέτη πρέπει να περιλαμβάνει την ανάλυση του αποτυπώματος άνθρακα της προτεινόμενης εγκατάστασης, τους τρόπους να μειωθεί αυτό, καθώς και τις πιθανές επιπτώσεις της μελλοντικής κλιματικής αλλαγής στην προτεινόμενη εγκατάσταση.

30. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις που θα έχουν στο ΑΘΚ τα σχέδια που εξετάζουν να χρηματοδοτήσουν.

Παράρτημα

Αυτές οι Αρχές προετοιμάστηκαν από μια Ομάδα Ειδημόνων για τις Υποχρεώσεις σχετικές με την Κλιματική Αλλαγή, η οποία αποτελείται από τα ακόλουθα μέρη:

Antonio Benjamin, Δικαστής, Ανώτατο Δικαστήριο της Δικαιοσύνης, Βραζιλία

Michael Gerrard, *Andrew Sabin Professor of Professional Practice* και Διευθυντής, Κέντρο Sabin για το Δίκαιο της Κλιματικής Αλλαγής, Columbia University Law School

Toon Huydecoper, συνταξιούχος Γενικός Εισαγγελέας, Ανώτατο Δικαστήριο, Κάτω Χώρες

Michael Kirby, συνταξιούχος δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Αυστραλίας

M.C. Mehta, συνήγορος ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Ινδίας

Thomas Pogge, *Leitner Professor of Philosophy and International Affairs* και ιδρυτικό μέλος και διευθυντής, Global Justice Program, Yale University

Qin Tianbao, Καθηγητής Περιβαλλοντικού και Διεθνούς Δικαίου και Βοηθός Κοσμήτορα για τις Διεθνείς Συνεργασίες, Wuhan University School of Law

Dinah Shelton, *Manatt/Ahn Professor of International Law*, George Washington University and Law School, και Επίτροπος και τέως Πρόεδρος, Inter-American Commission on Human Rights

James Silk, *Clinical Professor of Law*, Allard K. Lowenstein International Human Rights Clinic, και Διευθυντής, Orville H. Schell, Jr. Center for International Human Rights, Yale Law School

Jessica Simor QC, *barrister*, Matrix Chambers, Λονδίνο

Jaap Spier, * Γενικός Εισαγγελέας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, Κάτω Χώρες, και Επίτιμος Καθηγητής, Maastricht University Faculty of Law

Elisabeth Steiner, Δικαστής, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Philip Sutherland, Καθηγητής, Stellenbosch University Faculty of Law

* Εισηγητής της Ομάδας Ειδημόνων για τις Υποχρεώσεις σχετικά με την Κλιματική Αλλαγή

Τα μέλη συμμετείχαν υπό την προσωπική τους ιδιότητα. Οι τίτλοι και οι συνεργασίες αναφέρονται μόνο για σκοπούς αναγνώρισης.